

BUNURI

Clasificarea bunurilor

1) Terminologie:

În accepțiunea generală, bunurile sunt lucruri susceptive de apropiere sub forma dreptului de proprietate. În termenologia juridică romană bunurile erau desemnate prin cuvântul *res* care, însă, era utilizat și pentru desemnarea lucrurilor în general. Drept urmare, romanii nu au făcut o clasificare a bunurilor distinctă de clasificarea lucrurilor. Utilizarea unui singur termen pentru două noțiuni distincte a dat naștere sistemului de clasificare a bunurilor ca diferite categorii de lucruri. Sistemul acesta, în care clasificarea lucrurilor o cuprinde și pe cea a bunurilor, se justifică nu numai prin rațiune ce țin de terminologie, ci și prin faptul că, practic, orice lucruri în anumite condiții, poate deveni un bun.

2) Patrimoniul

În dreptul modern, prin patrimoniul se înțelege totalitatea drepturilor datoriiilor și sarcinilor, susceptive de o valoare pecuniară. Romanii nu ni au lăsat o definiție a patrimoniului, deși aveau noțiunea acestuia. Conceptul roman de patrimoniu a cunoscut o anumită evoluție. La origine ei includeau în patrimoniu numai lucrurile corporale, pentru *familia* sau *pecunia*. Acești termeni desemnau lucrurile corporale: *pecunia* însemnauite, iar *familia* însemna sclavi.

În epoca clasică a apărut și termenul de *patrimoniu*, ca un sens apropiat de cel modern. În epoca lui Justinian patrimoniu era desemnat prin cuvântul *substantia*. Elementele patrimoniului, în accepțiunea pe care romanii i-o dădău în dreptul clasic, sunt drepturile reale și drepturile personale. Este adevărat că termenii de drepturi reale și drepturi personale au apărut abia în evul mediu, dar ei se bazează pe două expresii romane: *action in rem* (acțiune relativă la un lucru) și *action in personam* (acțiune relativă la o persoană). Cele două acțiuni anționează ceea ce în evul mediu sa numit drept real și drept personal. Dreptul real izvorăști din raportul juridic stabilit între o persoană și toți ceilalți membri ai societăți, cum este cazul dreptului de proprietate. Drepturile reale sunt opozabile față de toți (*erga omnes*). Dreptul personal izvorăști din raportul juridic stabilite între două personae determinate, așa încât opozabil față de o singură persoană.

Drepturile reale vor fi studiate la material bunurilor, iar cele personale la material obligațiunilor.

Res in patrimonio și extra patrimonium.

Res in patrimonio și extra patrimonium (lucruri patrimoniale și lucruri în afara patrimoniului) este diviziunea fundamentală a lucrurilor care apare, numai întâmplător, în Institutile lui Gaius, dar ocupă un loc important în Institutile lui Iustinian.

Lucrurile **in patrimonio** pot face obiect de proprietate privată, pe când lucrurile **extra patrimonium** nu sunt susceptibile de apropiere sub această formă (*vel in nostro patrimonio sunt vel extra patrimonium nosrum habentur*). Erau considerate în afara patrimoniului lucrurile care prin natură or nu făceau obiect de proprietate. În aceeași categorie intrau și lucrurile care prin destinația lor nu puteau intra în proprietatea unei personae, cum este cazul templelor sau a zidurilor cetății.

Res in patrimonio.

Lucrurile susceptibile de a face parte din patrimoniul unei persoane erau clasificate după mai multe criterii. O primă clasificare, cunoscută din epoca legii celor 12 table, cuprinde lucruri **mancipi** și **nec mancipe**. Privit unui text din Gaius, împărțirea lucrurilor în **mancipe** și **nec mancipe** se întemează pe un criteriu de natură economică. Res mancipe erau considerate mai prețioase (pretiosiores) în raport cu cele nec mancipe. Deoarece în epoca Legii celor 12 Table romanii erau un popor de agricultori, erau considerate mai prețioase lucruri ca pământul Romei, sclavii sau vitele de muncă. Bani sau drepturile de creanță intrau în categoria lucrurilor nec mancipe.

Res corporales și res incorporales (lucruri corporale și incorporale). Erau incluse în categoria lucrurilor corporale cele ce puteau fi atinse cu mâna întrucât aveau o formă materială, pe când în categoria lucrurilor incorporale intrau lucrurile fără o formă materială. Ca o curiozitate, dreptul de proprietate era trecut în categoria lucrurilor corporale. Această situație se explica prin faptul că romanii confundau dreptul de proprietate cu obiectul său. Confuzia se reflecta și pe planul terminologiei juridice, căci romanii nu spuneau: „am un drept de proprietate asupra acestui lucru” ci „acest lucru este meu” (haec res mea est)

Res moile și res soli (lucruri mobile și lucruri imobile). Această clasificare a bunurilor nu este expresă, dar rezultă din mecanismul unor figuri juridice care funcționează diferit, după cum este vorba despre lucruri mobile sau imobile. Lucrurile mobile se pot mișca prin puterea

proprie sau pot fi mișcate printr-o forță exterioară lor, fără ași pierde identitatea, pe când lucrurile imobile își schimbă forma dacă sunt mutate.

Genera și specie (lucruri de gen și lucruri individual determinate).
Lucrurile de gen sunt identificate prin trăsături ce aparțin categoriei din care fac parte, ca de pildă un sclav sau o vită oarecare. Species sunt lucruri care se individualizează prin trăsăturile proprii numai lor (sclavul Filipus). Bunurile nu sunt de gen sau individual determinate prin natura lor, ci în funcție de convenția părților.

Distincția în **general** și **species** prezintă o mare importanță în materia riscurilor. Astfel, dacă bunul datorat dispare prin caz furtuit, debitorul continuie să fie obligat potrivit principiului **genera non pereunt** (lucrurile de gen nu pier). Dimpotrivă, dacă lucrul este individual determinat, debitorul este exonerat de răspundere.

Produse și fructe. Fructele sunt create de un alt lucru, în mod periodic, în conformitate cu destinația lui economică și fără a consuma substanța. Fructele care necesită munca omului se numeau fructe industriale. Produsele sunt lucrurile cărora le lipsește caracterul periodicității.

Res que pondere numero mensurave constant sunt lucrurile care prin natura lor pot fi înlocuite unele altele.